הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רד

קיא בְּאֵר הַגּוֹלָה

ג שם במשנה לפרוש רא"ש ד הרא"ש מהיה דיומא פא ה בבא בתרא צו ועבודה זרה סו

פלמיטו (טור), **וְעַל (י) לוּלְבֵי־גְפָנִים, וְעַל שְׂקֵדִים (יא) מְתוּקִים שֶׁאוֹכְלִים אוֹתָם (יב) כְּשֶׁהֵם רַכִּים בְּקִלְפֵּיהֶם, וְעַל חָזִיז, וְהוּא (יג) שַׂחַת, וְעַל קָרָא (יד) חַיָּה, וְעַל (טו) קִמְחָא דְשַׂעֲרֵי, וְעַל שֵׂבַר־תְּמָרִים (טז) וְשֵׂבַר־שְׂעוֹרִים, (יז) וְעַל מֵי (ו) [ן] שְׂעוֹרִים שֶׁמְּבַשְּׁלִים לְחוֹלֶה, וְעַל (יח) עִשְׂבֵי (ז) דְּדַבְרָא (יט) שֶׁאֵינָם נִזְרָעִים, וְעַל שֶׁבֶת שֶׁקּוֹרִין אָנִיט"וֹ (רוֹצֶה לוֹמַר, (ח) אֲני"ס[6]), (כ) וְעַל (ט) כַּמּוֹן וְכַסְבּוּר (כא) (דִּלְטַעֲמָא עֵבִידִי (כב) וְלֹא לַאֲכִילָה), וְעַל [ג]הַחֹמֶץ שֶׁעֵרְבוּ בְּמַיִם (כג) עַד שֶׁרָאוּי לִשְׁתּוֹת, מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל: ב עַל הַחֹמֶץ לְבַדּוֹ (כד) [ד]אֵינוֹ מְבָרֵךְ כְּלוּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא (י) [ך] מַזִּיקוֹ: ג (כה) [ה]רֵיחָהּ חַלָּא (פרוש, חומץ) וְטַעֲמָהּ חֲמָרָא,**

בַּאֵר הֵיטֵב

שֶׁל קְטָנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין אַרְבֵּי"ס שוט"ן[1] יֵשׁ חִלּוּק, דְּאוֹתָם שֶׁהֵם נִזְרָעִים בִּגְנָה יֵשׁ לְבָרֵךְ בפה"א אֲפִלּוּ עַל הַשַּׁרְבִיטִין דְּע"מ בָּהֶן נִזְרְעוּ לְאָכְלָן חַיִּים, אֲבָל אוֹתָן שֶׁזּוֹרְעִין בַּשָּׂדוֹת לְהַנִּיחַ עַד שִׁיתְקַשּׁוּ וְיִכָּשְׁלוּ אוֹתָם, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בפה"א אֶלָּא שֶׁהַכֹּל עַד אֶחָד בְּשׁוֹלֶם, ט"ז, ע"ש. וּבְתְשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת סי' סה חוֹלֵק וְכָתַב דְּאֵין לְחַלֵּק וְעַל כֻּלָּם מְבָרֵךְ בפה"א: (ו) **שְׂעוֹרִים.** וְעַל הַקָּאנ"י[2] וְטֶה"ע[3] נִמְי שֶׁהַכֹּל, ע"ל סי' רב ס"ק יט: (ז) **דְּדַבְרָא.** דְּוָקָא בְּעֵשָׂבִים אֲמַר כֵּן דְּאִינָם חֲשׁוּבִים מִצַּד עַצְמָן וְלֹא מִצַּד זְרִיעָה דִּגְדֵלִים בְּלִי זְרִיעָה, אֲבָל פֵּרוֹת טוֹבוֹת בְּגוֹן יְאגְרֶע"ש[4] מִלִּינוּ"ש[5] יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בְּמ"ש בְּסִימָן רג ס"ק א:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּיַד־אֶפְרַיִם שֶׁעִקַּר הוּא כְּהַשּׁ"ז. וּבַשַּׁרְבִיטִין מְאוֹתָן שֶׁקּוֹרִין צוּקֶע"ר־אַרְבֶּי"ס[7] שֶׁהַבְּצָה כּוֹסְסִין הַשַּׁרְבִיטִין עִם הַקְּטָנִיּוֹת בְּיָחַד, נִרְאֶה דְּכ"ע מוֹדֶה ע"ש: [ו] **שְׂעוֹרִים.** עבה"ט. וְדִין זֶה מִתְּשׁוּבַת הָרֹא"ש, וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהַמְּבַשְּׁלִים חוֹלֵק עַל דִּין זֶה, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת פְּרָשׁ־כַּנְפַיִם אַהֲרֹן ח"א סי' מ. וְעַיֵּן בְּעוֹלוֹת אֶפְרַיִם דִּינִים שֶׁמְּבַשְּׁלִים לְחוֹלֶה לְצֹנֶן מִימֵיהֶם מְבָרֵךְ עַל הַפֵּרוֹת בִּבְרָכַת הַיְרָקוֹת, וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְהַשֵּׁל בַּאֲבִיכָה כ"א לְצֹנֶן מִימֵיהֶם בְּשַׁבִּיל הַחוֹלֶה, ע"ש. וְעַיֵּן לְקַמָּן סי' רח בְּמ"א וְאִי"ת שָׁם: [ז] **מַזִּיקוֹ.** עבה"ט. וְעַיֵּן בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם בְּשֶׁם הָאי"ה, וְעַיֵּן עִקֶּר בְּהַמְּגִ"א כַּיּוֹן דְּעַד כַּאן לָא פָּלְגִי יוֹנָה שֶׁבְּרֵאשׁוֹנִים ב"י דְּסִ"ל לְבָרֵךְ בְּהוֹסֶ', וְגַם אֵין זֶה בִּכְלַל סְפֵק בְּרָכָה שֶׁמָּא יְבָרֵךְ תּוֹךְ ג' יָמִים, דְּמ"מ כַּיּוֹן שֶׁעִקַּר

(מ) **אֲני"ס**[6]. וְאִם שִׁלְּחוֹ מְבָרֵךְ עַל מִיטִיו בפה"א, מ"א ס"ק יד, ע"ש: (ט) **כַּמּוֹן.** קִימ"ל בל"א: (י) **מַזִּיקוֹ.** דְּוָקָא בְּחֹמֶץ חָזָק שֶׁמַּבְעִבֵּעַ כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ עַל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְעִנְיַן הַשַּׁרְבִיטִין, (מ) יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים כְּשֶׁאוֹכְלָן לְבַדָּן בְּלֹא הַקְּטָנִיּוֹת אִם יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה' אוֹ 'שֶׁהַכֹּל', וְעַל־כֵּן טוֹב לְכַתְּחִלָּה לְזָהֵר שֶׁיֹּאכְלָן עִם הַקְּטָנִיּוֹת וִיבָרֵךְ עַל הַקְּטָנִיּוֹת לְבַד 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה' (ט) וְלֹא יְבָרֵךְ עוֹד עַל הַשַּׁרְבִיטִין, וְאִם אֵרַע שֶׁאוֹכֵל הַשַּׁרְבִיטִין לְבַד יְבָרֵךְ 'שֶׁהַכֹּל': (י) **לוּלְבֵי־גְפָנִים.** גַּם בָּזֶה הַטַּעַם כְּמוֹ בְּקוֹרָא: (יא) **מְתוּקִים.** וּשְׁקֵדִים מָרִים, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רב סָעִיף ט[9]: (יב) **כְּשֶׁהֵם רַכִּים בְּקִלְפֵּיהֶם.** וְאַף דְּקַיְמָא לַן לְעֵיל בְּסִימָן רב סָעִיף ב (י) בִּשְׁאָרֵי כָּל הָאִילָנוֹת דְּמַשְׁוֵי־וְציאוּ שׁוּם פְּרִי חָשִׁיב תַּכְרִיךְ פְּרִי, שָׁאנֵי הָתָם דְּהוּא נֶהֱנֶה מִגּוּף הַפֵּרוֹת שֶׁנּוֹטְעִין אוֹתוֹ מֵחֲמָתוֹ, אֲבָל הָכָא בִּשְׁקֵדִים מְתוּקִים בְּקִלְטוּתָם אֵינוֹ נֶהֱנֶה מִן הַפֵּרוֹת רַק מֵהַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה, וְלֹא נָטְעִי לְהוּ אִינְשֵׁי אֲדַעְתָּא דְּקִלְפָּה אֶלָּא אַדַּעְתָּא דְּגַרְעִינֵיהֶן כְּשֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ, וְדָמֵי לְקוֹרָא הַנ"ל: (יג) **שַׂחַת.** חִבּוּאָה שֶׁלֹּא (יא) הֵבִיאָה שְׁלִישׁ[10] וְחֶזִי לַאֲכִילָה, וּמִשּׁוּם דְּלֹא גָּמַר פֵּירָא נָחִית חַד דַּרְגָּא, מ'פְּרִי הָאֲדָמָה' לְ'שֶׁהַכֹּל', וְהוּא הַדִּין לְכָל פְּרִי הָאֲדָמָה דְּלֹא גָּמַר פֵּירָא וְחֶזֵי לַאֲכִילָה, 'שֶׁהַכֹּל' [מ"א וש"א]: (יד) **חַיָּה.** שֶׁהוּא טוֹב מְבֻשָּׁל יוֹתֵר מֵחַי, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאוֹכְלָהּ חַי נִשְׁתַּנִּית בְּרָכָתוֹ לְ'שֶׁהַכֹּל', וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רה סָעִיף א: (טו) **קִמְחָא דְשַׂעֲרֵי.** אֲפִלּוּ (יב) הִנַּעֲשָׂה מֻשְׁבָּלִים שְׁמִיבְּשִׁין, דְּטוֹבִים לַאֲכִילָה קְצָת. וְלֹאו דַּוְקָא דְּשַׂעֲרֵי, דְּהוּא הַדִּין קֶמַח שֶׁל כָּל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן, בְּמַבְּאָר לְקַמָּן בְּסִימָן רח סָעִיף הוי[11], וְהַאי דְּנָקֵט דְּשַׂעֲרֵי, דְּסִלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הוֹאִיל וְקָשֶׁה לְתוֹלָעִים שֶׁבַּמַּעַיִם לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהּ כְּלָל, קָא מַשְׁמַע לָן כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ הֶנָּאָה מִנֵּיהּ בְּעֵי בְּרוּכֵי[12] [גמרא]: (טז) **וְשֵׂבַר־שְׂעוֹרִים.** הוֹאִיל (יג) וְהוּא צָלוּל וְעוֹמֵד לִשְׁתִיָּה, אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּכְלַל הַבְּשִׁיל שֶׁל חֲמִשָּׁה מִינֵי דָּגָן שֶׁיְּבָרֵךְ 'בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת', שֶׁאֵין מְבָרְכִין 'בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת' אֶלָּא עַל מַאֲכָל, כְּמוֹ שֶׁבָּתוּב בְּסִימָן רח סָעִיף ו. (יד) וּמַשְׁמַע בְּחוֹסְפוֹת דֵּיחַ לח, דְּבוּר הַמַּתְחִיל הַאי, דְּאֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶן כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס גַּם־כֵּן לֹא מְבָרְכִינַן עֲלֵהּ אֶלָּא 'שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ': (יז) **וְעַל מֵי־שְׂעוֹרִים וְכוּ'.** גַּם־כֵּן מִמַּשְׁעַם הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה כִּי אִם לִשְׁתִיָּה: (יח) **עִשְׂבֵי דְּדַבְרָא וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ הֵם טוֹבִים לְאֲכֹל, כְּמוֹ עֵשֶׂב שֶׁקּוֹרִין שְׁאַוְונ"ע[8], שֶׁהֵן עֲלִים חֲמוּצִים, וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ שֶׁהוּא מַאֲכַל שָׂרִים, מְבָרְכִין 'שֶׁהַכֹּל', דְּאֵינוֹ חָשׁוּב כָּל־כָּךְ לִפְרִי, אֲבָל עַל שְׁאַלְאָטְע"ן[9] וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁנִּזְרְעוּ מְבָרְכִין 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה' [ח"א]: (יט) **שֶׁאֵינָם נִזְרָעִים.** וְדַוְקָא (טו) בְּעֵשָׂבִים דְּאֵינָם חֲשׁוּבִין מִצַּד עַצְמָם וְלֹא מִצַּד זְרִיעָה, דִּגְדֵלִים בְּלֹא זְרִיעָה, אֲבָל פֵּרוֹת שֶׁהֵן טוֹבִים לְמַאֲכָל, אֲפִלּוּ גְּדֵלִים בְּיַעֲרִים מֵאֲלֵיהֶן, כְּמוֹ פִּזְמִיקֵע"ס[10] וְכַדּוֹמֶה, יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה'[13]: (כ) **וְעַל כַּמּוֹן.** קִימ"ל[14]; וְכַסְבּוּר, אלייגדר"י בְּלַעַז: (כא) **דְּלְטַעֲמָא עֲבִידִי וְכוּ'.** וּמַיְרֵי (טו) בֵּין בְּרֻטְבִּין וּבֵין בְּיבֵשִׁין. וְכֵן אִם רַקְּחָן בְּדֶבֶשׁ, נַמֵּי 'שֶׁהַכֹּל'[15] [א"ר ופמ"ג]: (כב) **וְלֹא לַאֲכִילָה.** אֲכָל אִם שָׁלַק אֶת הָאֲנִי"ס[6] (ח) מְבָרֵךְ עַל מֵימָיו 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה', דְּלַהֲכִי קָיְמָא לְהָטְעִים דָּבָר הַמִּתְבַּשֵּׁל בּוֹ[16]: (כג) **עַד שֶׁרָאוּי לִשְׁתּוֹת[17].** דְּאַף דְּמִתְּחִלָּתוֹ הָיָה יַיִן, כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁתַּנָּה וְנַעֲשָׂה חֹמֶץ אֵבֵד מֵעָלָיו: ב (כד) **אֵינוֹ מְבָרֵךְ.** וְדַוְקָא (יט) בְּחֹמֶץ חָזָק שֶׁמְּתַחֲמֵץ כָּל־כָּךְ שֶׁמַּבְעִבֵּעַ כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ עַל הָאָרֶץ, אֲבָל בְּחֹמֶץ שֶׁאֵינוֹ חָזָק כָּל־כָּךְ, וַדַּאי אֵית לֵיהּ הֶנָּאָה מִנֵּיהּ וּבָעֵי בְּרוּכֵי: ג (כה) **רֵיחָהּ חַלָּא וְכוּ'.** סְעִיף זֶה וְסָעִיף ד (ט) בָּאוּ לְבָאֵר אוֹדוֹת יַיִן שֶׁהִתְחִיל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) דְּדַעַת הַשַּׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה [וְכֵיוָן זֶה גַּם־כֵּן מְצֻדָּד בְּחֶמְד־מֹשֶׁה] כְּהַטּ"ז שֶׁיְּבָרֵךְ עַל־כָּל־פָּנִים בְּשֶׁל גִּנָּה 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה', וְדַעַת אֶבֶן־הָעוֹזֵר וּפָנִים מְאִירוֹת דְּהָמִיד מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן רַק 'שֶׁהַכֹּל' אִם אוֹכְלָן לְבַדָּן בְּלֹא הַקְּטָנִיּוֹת, מְשׁוּם דְּאֵינָן עִקַּר הַפֵּרוֹת, וְכֵן הוּא גַּם־כֵּן דַּעַת הַחַיֵּי־אָדָם בְּכְלָל נא, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁסּוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ בְּצוֹקֶע"ר אַרְבֶּי"ס שׁוּט"ן[7] יְבָרֵךְ עַל הַשַּׁרְבִיטִין 'שֶׁהַכֹּל', דְּלֹא כְּשַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה: (נ) אֲבָל־הָעוֹזֵר, וּמִסְתַּבְּרָא דִּדְוָקָא הָכִי דְּמִקְּרֵי מִינָם טָפֵל: (נ) הָעַתִּקְתִּי מִתְּשׁוּבַת הַרַשְׁבָּ"א סִימָן תכח. וּלְפָלָא עַל הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם שֶׁשִּׁנָּה מִלְּשׁוֹן הַרַשְׁבָּ"א, וּמַחֲמַת זֶה נִדְחַק הַפְּרִי־מְגַדִּים מְאֹד, עַיֵּן שָׁם, וְאוּלַי לֹא הָיָה לְפָנָיו סֵכֶר הַרַשְׁבָּ"א רַק מֵאֵיזֶה מְפִתְיָא שֶׁהַפִּתְיָא דִּבְרֵי בְּקִצּוּר וּבְשִׁנּוּי: (נא) עַיֵּן בְּעֵטֶרֶת־זְקֵנִים שֶׁכָּתַב דִּבְגִנּוּנֵיהָא מְבָרֵךְ 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה', וּבְמַגֵּן־גִּבּוֹרִים מְצֻדָּד דְּלִדְיֵנָא אֵין לְחַלֵּק בָּזֶה: (נב) לְקַמָּן בְּסִימָן רח סָעִיף ה: (נג) וְיֵשׁ לְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַ"מ סִימָן קנד שֶׁהוּכִיא בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ט אִם אֵינוֹ סוֹתֵר לָזֶה, וְאֵין בְּיָדִי הַתְּשׁוּבָה: (נד) ט"ז וש"א. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁהִקְשָׁה עַל הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ מִכַּמָּה הֵין וּפִטְרִיתִ, וְלִפְיּ דִּבְרֵיהֶם לְכאוֹרָה לֹא קָשְׁיָא מִידֵּי: (נה) מְגֵן־אַבְרָהָם וּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי וְיָד הַקְּטָנָה בְּרוּרָה, דְּלֹא כַּבְּ"ח וְאֶלְיָה רַבָּה. וְלֹא דָּמוּ לְבִלְפָלִין וְתַנְבִּיל דְּבִישִׁין אֵין מְבָרְכִין כְּלָל, דְּהָתָם אֵינָם רְאוּיִים לַאֲכִילָה כְּלָל בִּישׁוּתָן, אֲבָל הָנֵי רְאוּיִים לַאֲכִילָה בְּכָךְ וְלֹא נָטְעִי לְחוּ אַדַּעְתָּא דְּהָכִי, וְלָכֵן נַחְתִּינַן דַּרְגָּא וּמְבָרֵךְ 'שֶׁהַכֹּל' [מ"א ומאמר־מרדכי]: (נ) גְּמָרָא. וְלִכְאוֹרָה מִסְתַּבְּרָא דְּהוּא הַדִּין בְּכַסְבּוּר. וְתִגְּרָ"א הִקְשָׁה עַל עֶצֶם הַדִּין, דְּאַף בְּגוּפָן נָמֵי יְבָרֵךְ 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה': (נז) מְגֵן־אַבְרָהָם וּמְגֵן־גִּבּוֹרִים וְהַגְּרִ"ז וְסִדּוּרוֹ שֶׁל הָאוֹן יַעְבֵּ"ץ, וּדְלֹא כְּאֶלְיָה רַבָּה, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה שֶׁגַּם הוּא הִסְכִּים כֵּן לְדִינָא, דִּבְלָאו הָכִי דַּעַת רַבָּנוּ יוֹנָה לְבָרֵךְ עַל חֹמֶץ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מָצָאתִי בְּאֶשְׁכּוֹל שֶׁדַּעְתּוֹ דְּיֵשׁ לְבָרֵךְ עַל חֹמֶץ מִשּׁוּם דְּנֶהֱנֶה, וְאֵין לְמַדִּין מִיּוֹם־הַכִּפּוּרִים דְּהַלְּיָא בִּיתוּבֵי דִּשְׁתָא וְחֹמֶץ אֵינוֹ מֹשִׁיב נֶפֶשׁ [מה שֶׁאֵין כֵּן בְּשֵׁנָא דְּכַד מִדְּמִינָן שְׁפִיר, דְּאֵינָנוּ בִּכְלַל אֲכִילָה כְּלָל]: (נח) עֹלַת־תָּמִיד וְאֶלְיָה רַבָּה, וְכֵן מוּכָח מֵהַגְּרָ"א:

תִּרְגּוּם : 1 שְׁעוּעִית יְרָקָה. 2 קָקָה 3 תֶּה. 4 אֲטָמְנִיּוֹת. 5 פֶּטֶל. 6 שִׁבֶּת'. 7 הַרְטִיל (פִּיס) שֶׁל קְטָנִית מְתוּקָה. 8 'חֲמְצִיץ'. 9 חַפָּה. 10 פְּרִי הַגֶּדֶל כַּר, דּוּמֶה לְתוּת שָׂדֶה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

ו שֶׁבַּלֵּי־הַלֶּקֶט בְּשֵׁם סָפֵי הַתְּרוּפָה ו בָּבָא בַּתְרָא צו וּכְבָא קַמָּא לְפ״ש הַתּוֹסָפוֹת ח רַבְּנוּ יוֹנָה שָׁם ט וְכֵן יֵרְחָם בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת י וְהַמְּגִ״ן

חַמְרָא הוּא וּמְבָרֵךְ עָלָיו ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳: ד (כו) *[1]**כֹּל שֶׁבְּנֵי־אָדָם נִמְנָעִים לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי חֲמִיצוּתוֹ אֵין מְבָרְכִין עָלָיו ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳ (אֶלָּא ״שֶׁהַכֹּל״): **ה** (כז) [2]שִׁמְרֵי יַיִן מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳. נָתַן בָּהֶם **מַיִם, אִם נָתַן** (כח) **שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת מַיִם וּמָצָא אַרְבָּעָה הֲוָה לֵהּ בְּיַיִן מָזוּג וּמְבָרֵךְ ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳,** (כט) **וְאִם** מָצָא שָׁוִין, אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן, קְיוּהָא בְּעַלְמָא הוּא וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ל) אֶלָּא ״שֶׁהַכֹּל״. [3]וְהֵיכָנוּ בַּיֵּינוֹת **שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, אֲבָל יֵינוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינָן חֲזָקִים בָּל־כָּךְ, אֲפִלּוּ רְמָא תְּלָתָא וַאֲתָא אַרְבָּעָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ** עֲלֵיהֶן ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳. וְנִרְאֶה שֶׁמּוֹזְגִים בַּשְּׁעוּר שֶׁמּוֹזְגִים יַיִן שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם: הגה [*] (לא) וּבְלָבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה עֲשָׂרִים מִשִּׁשָּׁה בְּמַיִם, (לב) כִּי אָז (לג) וַדַּאי בָּטֵל (אגור): **ו** [4]**תָּמֵד** (לד) **שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרַצָּנִים שֶׁנּוֹתְנִים עֲלֵיהֶם מַיִם, דִּינָם כִּשְׁמָרִים. וְהָנֵי מִלֵּי** (לה) **כְּשֶׁנֶּעְצְרוּ בְּקוֹרָה, אֲבָל אִם לֹא נִדְרְכוּ *אֶלָּא בָּרֶגֶל, אֲפִלּוּ נָתַן שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת מַיִם וְלֹא מָצָא אֶלָּא שְׁלֹשָׁה אוֹ פָּחוֹת** (לו) **מְבָרְכִין עָלָיו ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳, שֶׁיַּיִן הוּא, וְהַמַּיִם נִבְלָעִים**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אֵיתוֹ תְּזַ כ״כ אֵינוֹ מִזַּיְ: וְשָׁם בְּיוֹרֵ״ד ר״ל דְּאֵין דֶּרֶךְ נְסוּךְ בְּכָךְ, רַק מְשׁוּם דְּאֵין בְּקִיאִים סַחְסִירִין, וְע״ש וְכֵיצַד־אֲפָרִים מ״ש בָּזֶה: **[*] וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם.** וְעַיֵּן בִּדְבָרֵי אַ״ז בְּבַכ״ש בְּבַ״ב בְּתַב ר״ל: שָׁמַעְתִּי מִי שֶׁמְּקַפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן טַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּפוּקִין עַד שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאַ״כ הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמ״ש בְּסִימָן רד. אַךְ בְּמִנְחוֹת דַּף נה בְּגְרוֹנְגַת אַמְרִינַן הוֹאִיל וְכוּלּוֹ לְשָׁלְקָן וּלְהַחֲדִינָן כְּמוֹת שֶׁהֵיוּ כְּשֶׁתַּרְתֶּן לְכָמוֹת שֶׁיִּהְיוּ קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, שֶׁאִי וּדַאי הֵרֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה, עכ״ל. וְעַיֵּן בְּיוֹ״ד אֶפְרַיִם ס״ש בָּזֶה. וְלִפְי זֶה מ״ש שָׁם בְּבַכ״ש שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶחָד מִשִּׁשָּׁה אַחַר שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ. לְאוֹ הָאָרֶץ, אֲבָל בְּחֹמֶץ שֶׁאֵינוֹ חָזָק כ״כ וַדַּאי אֵית לֵהּ הֶנָּאָה מִבֵּה וּכְעֵי בְּרָכָה כְּמ״ש ס״ד, מ״א:

בֵּאוּר הַלָּכָה

* **כֹּל שֶׁבְּנֵי־אָדָם וְכוּ׳.** וְהַמְּגִ־אַבְרָהָם כָּתַב, דִּלְפִי שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בִּשְׁעוּר זֶה הֵיטֵב, דַּיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שׁוֹתִין רַיֵּשׁ שֶׁאֵין שׁוֹתִין, לָכֵן מִסְפָּק יִשְׁתֶּה יַיִן וְיִפְטְרֶנּוּ בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה. וְעַיֵּן בְּמִחֲצִית־הַשֶּׁקֶל שֶׁהִשִּׁיא דִּבְרֵי הַמְּגִ־אַבְרָהָם לְכַוָּנָה אַחֶרֶת, דְּהֵיְנוּ שֶׁטַּעַם סֵפֶר הַתְּרוּמָה שֶׁמְּפוּפֵּי מְקוֹר דִּין זֶה הוּא מִפְּנֵי סָפֵק, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לֹא מִשְּׁמַע כֵּן בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה שֶׁהֵבִיאוּ חֲבִית־יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מוֹכֵחַ בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א שֶׁכָּתַב הֵיְנוּ פּוֹרְצֵי שֶׁהַזָּכָר בְּגִמָּרָא, וְהָלְאָ פּוֹרְצֵי הוּא בְּאוּר עַל יַיִן שֶׁהַקְּרִים שָׁם מִקֹּדֶם, וְהָתָם בְּוַדַּאי לֹא מִשָּׁעַם סָפֵק אֶלָּא מִשּׁוּם דְּנִשְׁהֲנָה לְגֵרְעוּתָא, מְבָרְכִין מִתְּחִלָּה ׳שֶׁהַכֹּל׳ וְאַחֲרָיו ׳בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, אֶלָּא דְּכוֹנֶנֶת הַמְּגִ־אַבְרָהָם הוּא דְּחָשַׁשׁ לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם, עַיֵּן שָׁם]: * **אֶלָּא בָּרֶגֶל וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּתַשְׁבֵּ״ץ חֵלֶק א סִימָן פו שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּדִין זֶה דְּוַקָא בְּחַרְצַנִּים שֶׁל עֲנָבִים, אֲבָל בְּחַרְצַנִּים שֶׁל צְמוּקִים אֲפִלּוּ לְהַאי דִּינָא כְּלָל, שֶׁאֲפִלּוּ בְּצִמּוּקִים עַצְמָם בְּתִבּוּ הַפּוֹסְקִים דְּבְיַיִן שֶׁהָא בָּהֶם דְּוַקָא לַחְלוּחִית קְצָת שֶׁאֲפְשָׁר לְצֵאת מֵהֶם הַיַּיִן עַל־יְדֵי דְּרִיכָה בְּלֹא שְׁרִיָּה וְכַדְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן רעב סָעִיף ו). וְכֹל־שֶׁכֵּן שֶׁהַפְּסֹלֶת שֶׁל צְמוּקִים לֹא עֲדִיפָא מִצְּמוּקִים שְׁלֵמִים גְּרוּעִים, עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּצַדֵּד שֶׁדִּינָם כְּדִין שְׁמָרִים דְּבְיַיִן דְּוַקָא רְמָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהִתְקַלְקֵל, (כ) וּמִשְׁבְּעוֹ שֶׁמִּתְחִלָּה מִתְקַלְקֵל רֵיחוֹ וְאַחַר־כָּךְ טַעְמוֹ: **ד** (כו) **כֹּל שֶׁבְּנֵי־אָדָם וְכוּ׳.** הֵיְנוּ בְּשֶׁלֹּא נַעֲשָׂה עֲדַיִן טַעֲמָהּ חָלָא גְּמוּרָה, רַק שֶׁהִתְחִיל טַעֲמָהּ לְהִתְחַמֵּץ קְצָת עַד שֶׁבְּנֵי־אָדָם נִמְנָעִין לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי זֶה, בְּרָכָתוֹ ״שֶׁהַכֹּל״: **ה** (כז) **שִׁמְרֵי יַיִן.** הֵיְנוּ בְּשֶׁלֹּא נָתַן עֲלֵיהֶם מַיִם אֶלָּא שָׁתָה אוֹתָם גּוּפָא, וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם לַחְלוּחִית יַיִן מְבָרֵךְ ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳. וְאַף דִּשְׁמָרִים אִזּוּקֵי מְזַיְּקִי, (כא) אֶפְשָׁר דְּמִירֵי שֶׁמָּצוּץ רַק הַלַּחְלוּחִית מֵהֶם: **(כח) שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת וְכוּ׳.** מִירֵי בִּשְׁמָרִים שֶׁל עֲנָבִים שֶׁהִרְכּוּ אוֹתָן, שֶׁנַּעֲשָׂה בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת מַיִם, אֲבָל בְּיֵינֵי־צְמוּקִים שֶׁלָּנוּ, שֶׁנִּשְׂרָה מִתְּחִלָּה הַצְּמוּקִים עִם מַיִם, אִם־כֵּן גַּם בַּלַּחְלוּחִית־יַיִן שֶׁיֵּשׁ בְּהַשְּׁמָרִים מֵעֲרַב מִתְּחִלָּתוֹ הַרְבֵּה מַיִם, וּכְשֶׁנּוֹתֵן עוֹד מַיִם בְּוַדַּאי נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיַּיִן שֶׁהָיָה בּוֹ תְּחִלָּה: (כט) **וְאִם מָצָא שָׁוִין וְכוּ׳.** וְדַוְקָא בִּשְׁמָרִים, וּכְשׁוּם דְּלַחְלוּחִית־יַיִן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אֵינוֹ חָשׁוּב כָּל־כָּךְ, (כג) אֲבָל יַיִן גּוּפָא שֶׁיָּצָא מִדְּרִיכַת עֲנָבִים, אִם שָׁפַךְ עֲלֵיהֶם מַיִם, אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה חֲלָקִים עַד קָרוֹב לִשְׁשָׁה, גַּם־כֵּן יַיִן גָּמוּר הוּא, וּכְדִלְקַמָּה בְּהַגָּ״ה, (כג) וּבְצִינּוֹן רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן[18] שֶׁרָאוּי לִשְׁתִיָּה עַל־יְדֵי מְזִיגָה זוֹ, וְדֶרֶךְ בְּנֵי־אָדָם לִשְׁתּוֹתוֹ בְּמָקוֹם יַיִן עַל־יְדֵי מְזִיגָה זוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי אֲמְרִינַן דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (ל) **אֶלָּא ״שֶׁהַכֹּל״.** וְאַחֲרָיו בִּרְכַּת ׳בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׳: **(לא) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא וְכוּ׳.** דִּבְרֵי הַגָּ״ה (כד) אֵין לוֹ בְּאוּר, דְּהַמְחַבֵּר הָלְאָ בָּא לְהַחְמִיר דְּבְיֵינוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא סַגִּי שֶׁיִּהְיֶה רַק רְבִיעִית יַיִן, וַאֲפִלּוּ אִם הַדֶּרֶךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לַעֲשׂוֹת מִזִּיגָה גְּדוֹלָה, הָלְאָ פָּחוֹת מֵרְבִיעִית יַיִן בְּוַדַּאי לֹא מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בְּיֵינוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, וּמִהַרְמְ״א מַשְׁמַע דְּמַהֲנֵי עַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה חֲלָקִים מַיִם? (כה) וּבְאֶמֶת דִּדְבְרֵי הָאַגּוּר לֹא קַאֵי עַל שְׁמָרִים, דִּבְשִׁמְרִים הַשִּׁעוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, וְהוּא מִירֵי בֵּיוְ־עֲנָבִים גּוּפָא בְּשֶׁמּוֹזְגוֹ עִם מַיִם, דְּעַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה שַׁם יַיִן עָלָיו, וְכַנַּ״ל: **(לב) כִּי אָז וְכוּ׳.** וְאִם הַיַּיִן יוֹתֵר מֵאֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, שֵׁם יַיִן עָלָיו[19], (כו) וּבְלָבַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם וְרִיחַ שֶׁל יַיִן[20] וְדֶרֶךְ בְּנֵי־אָדָם לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּמִזִּיגָה כָּזוֹ, וְכַנַּ״ל בְּסוֹף סָעִיף־קָטָן טט. (מ) וְדַע דְּדִבְרֵי הַגָּ״ה זוֹ מִירֵי גַּם־כֵּן בְּיֵינוֹ חַי שֶׁנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה בְּלִי תַּעֲרֹבֶת מַיִם, וּלְכָךְ רָאוּי שֶׁיִּתּוֹסֵף עָלָיו אַחַר־כָּךְ מְזִיגָה כָּזוֹ, וְאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה מִתְּבַטֵּל שָׁם יַיִן עַל־יְדֵי זֶה. וְיֵשׁ לְקַמֵּן בְּסִימָן רע״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן טז שֶׁשָּׁם נִתְבָּאֵר הֵיטֵב דִּין זֶה[21]: **(לג) וַדַּאי בָּטֵל.** אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן. וְאַף דִּבְעַלְמָא קָיְמָא לַן: טַעַם בְּעֵקֶר דְּאוֹרַיְתָא, (מא) הָכָא לֹא חָשִׁיב טַעַם, דְּכִקְיוּהָא בְּעַלְמָא הָכִי[22]. וְאִם נִתְעָרֵב יַיִן בְּשִׁאָר מַשְׁקִין, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רב סָעִיף א בַּהַגָּ״ה וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: **ו** (לד) **שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרַצָּנִים וְכוּ׳.** הֵיְנוּ, לְאַחַר שֶׁנִּסְחַט הַיַּיִן מֵהָעֲנָבִים נוֹתְנִים מַיִם עַל הַחַרְצַנִּים לִקְלֹט טַעַם הַיַּיִן שֶׁנִּשְׁאַר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא תֶּמֶד[23]: **(לה) כְּשֶׁנֶּעְצְרוּ בְּקוֹרָה.** וְעַל־יְדֵי־זֶה יָצָא מֵהָעֲנָבִים כְּמַעַט כָּל הַלַּחְלוּחִית שֶׁבָּהֶם: **(לו) מְבָרְכִין עָלָיו ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳.** שְׁדִינָם (כט) כִּצְמוּקִים. (נ) וּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַמּ שֶׁל יַיִן וְרִיחוֹ, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף־קָטָן לב לְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כ) כֵּן הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת וְהַסְּפָרִים לָזֶה הַגְּרַ״א בְּסִימָן רע״ב: **(כא)** עַיֵּן בְּמְגִ־אַבְרָהָם בְּהַרוּעוֹ, וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ בַּוַּדַּאי, וְעַיֵּן לְבוּשׁ וְהַגְּרַ״ז. וְעַיֵּן בְּבָא בַּתְרָא צ״ז ע״א תּוֹסָפוֹת ד״ה מִי, דִּלְכְאוֹרָה הוּא הֶפֶךְ מִמָּ שֶׁכָּתַב זֶה, וְהוּבָא דִּבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם בְּבֵית־יוֹסֵף יוֹרֶה־דֵּעָה קכ״ג, וְאֶפְשָׁר דְּשָׁם נַמֵּי הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּתִתְעָרֵב בְּהַרְבֵּה מַיִם שֶׁמְּשַׁכְשֵׁךְ בָּהֶן, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה: **(כב)** יוֹרֶה־דֵּעָה קל״ד סָעִיף־קָטָן ה, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א: **(כג)** מְגִ־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַסּוֹסְקִים: **(כד)** עַיֵּן בְּעֹלַת־תָּמִיד שֶׁגַּם הוּא נִתְקַשָּׁה בָּזֶה: **(כה)** הַגְּרַ״א: **(כו)** ר״ן בְּפֶרֶק עֲרֵבֵי־פְּסָחִים לְעִנְיַן מְרָנִים שֶׁלֹּא נִעְצְרוּ הָעֲנָבִים בְּקוֹרָה, וְהוּבָא בְּדְרֵכֵי־מֹשֶׁה, דִּדְיָנָם כְּצִמּוּקִים גְּמוּרִים, וְהוּא הַדִּין הָכָא: **(מ)** כֵּן מוֹכֵחַ בְּמְקוֹרֵי הַדִּין הַזֶּה [שֶׁלְּמַדּוּהוּ מֵהָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה ע״ג עַמּוּד ב, שְׁנֵי כּוֹסוֹת] וּמִבְּאוּר הַגְּרַ״א בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ז, וְדַמֵּי בְּקִצּוּר גַּם בְּסִימָן זֶה: **(מא)** מְגִ־אַבְרָהָם בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל, וּכְעֵין מַה שֶׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת בָּבָא בַּתְרָא צ״ז: **(מב)** וּמִכָּל מָקוֹם לְכָלֵי עַלְמָא אִם הָיָה בַּמַּיִם שִׁשָּׁה פְּעָמִים כְּנֶגֶד הַחֲרַצָּנִים, בְּוַדַּאי אֵין שֵׁם יַיִן עָלָיו הַגְּרַ״א בְּסִימָן רע״ב]: **(מג)** ר״ן הַנַּ״ל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רד

בִּיאוּרִים וּמוֹסָפִים

[משנ"ב ס"ק כט]

וּבָעִנָּן רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן[18].

18) ומיץ ענבים משוחזר [שנתמעט המיץ הנסחט על ידי אידוי עד שנשארה רק התמצית בשיעור של אחד מחמשה, וכשמיועד למבירה מוסיפים לו מים עד שחוזר טעמו כמעט שהיה], כתב הגרש"ז אויערבך (מנחת שלמה קמא סי' ד, תנינא סי' יג) שיתכן שאין מברכים עליו 'בורא פרי הגפן' אלא 'שהכל', מפני שהמים המעורבים אינם נחשבים לחלק מהמיץ ענבים אלא רק קיבלו טעם ממנו, ועל זה אי אפשר לברך 'בורא פרי הגפן', ורק על יין משוחזר או יין שנתערב בו הרבה מים אפשר לברך 'בורא פרי הגפן', מחמת שכך דרכו תמיד, שבתחילה הוא חי ואינו ראוי לשתייה בלי מזיגה, מה שאין כן מיץ ענבים שמזיגה אינה שייכת אצלו כלל, ועל כל פנים לענין ברכת מעין שלש וקידוש, יש לצדד שלא יועיל להיחשב כיין. ובשו"ת אור לציון (ח"ב פ"כ תשובה כא) כתב שאף יין משוחזר ברבתו 'שהכל', מחמת שפקע ממנו שם יין בהיותו תרכיז, שהרי יצא מתורת יין לתורת אוכל, ואינו חוזר שוב כשמוסיפים לו מים [ואינו דומה לשמרים שמוסיפים עליהם מים, ונעשה יין, מפני שכן הדרך לעשות יין מן התמד]. וראה מה שכתבנו לעיל סי' רב הע' ל. וכן הורה הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פל"ו אות טז), שיין ומיץ ענבים משוחזרים אינם נחשבים כיין לגבי ברכת 'בורא פרי הגפן' ולקידוש וכדו'. וראה בקובץ מבית לוי (חי"ד עמ' נו) ושו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' רלד). מאידך, בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' יד) כתב, שהוראת הבד"ץ שלפניו היא, שיש לברך 'בורא פרי הגפן' על מיץ ענבים משוחזר, אלא שיש להוסיף פחות מים מהשיעור שהסר, ולדוסיף עוד יין גמור, וחוזר לחיות מיץ ענבים גמור.

[משנ"ב ס"ק לב]

וְאִם הַיַּיִן יוֹתֵר מֵאֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, שֵׁם יַיִן עָלָיו[19], וּבְלָבָד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם וְרֵיחַ שֶׁל יַיִן[20].

19) ומיעוט המים שמהולים ביין או במיץ ענבים, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קפא) שהם נחשבים בחלק מהם, ודינם במותם דן לענין שיעור ברכה אחרונה והן לשיעור רביעית בקידוש, שהכל מצטרף לשיעור. מאידך הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ד) צידד שהמים המעורבים במיץ ענבים אינם מצטרפים לשיעור, כיון שלא התחדש שמזיגה מועילה במיץ ענבים, ודי לנו במה שהתחדש שהמיץ ענבים עצמו נחשב כיין. [ולענין ברכת 'בורא נפשות' באופן זה, ראה שעה"צ לקמן סי' רי ס"ק ד ומה שכתבנו שם].

20) ולענין יינות בזמנינו, כתב הא"ר (ס"ק י) בשם העולת תמיד, שביון שהם רפויים, אף אם הוסיף עליהם מים פחות משיעור היין אין לברך עליהם 'בורא פרי הגפן', וסיים, שלמעשה צריך עיון. מאידך, הפמ"ג (א"א ס"ק טז) כתב שאף ביינות שלנו ניתן להוסיף מים ובלבד שישאר רוב יין, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' לד, הלכות שבת בשבת ח"א עמ' שפו) להלכה. ודעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ג עמ' רכא, בשם הגר"ח קניבסקי) שעד שליש מים בוודאי שאפשר להוסיף, והוסיף הגר"ח קניבסקי (דרור יקרא עמ' תלב) שהבל לפי הענין ולפי החק היין. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' מב אות ט, וראה גם קובץ מבית לוי חי"ד עמ' נה) שגם בזמנינו ישנם יינות שהם די חזקים שניתן לערב בהם עד ששה חלקים מים, ומ"מ צריך מאד להזהר בזה שישאר טעם יין, כדי שלא לבוא לברכה לבטלה. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' יד) כתב שהדבר תלוי בדרך המזיגה באותו מקום, שאם הדרך באותו מקום במזיגה גדולה, אפילו אם היין פחות מרבע מכמות המים, אם יש בו טעם יין ויש ממנו על כל פנים אחד ששה במים, מברכים עליו 'בורא פרי הגפן' אפילו ביין שלנו.

ובביינות המצויים בחנויות בזמנינו, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"כ תשובה יח) שלא שייך להבחין אם השתנה טעם היין מחמת המים, מפני שמוסיפים בהם אלכוהול ושאר חומרים, ולכן אין למזגם אלא בפחות מחצי מכמות היין.

ולגבי מיץ ענבים, כתב בשו"ת אור לציון (שם) שאף שאין למזוג אותו בשיעור שאפשר למזוג יין, מ"מ אפשר למזוגו באופן שנשאר בו טעמו, ובתנאי שטעם היין אינו מחמת שאר המרכיבים שמוסיפים לו, וכן הורו הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי חי"ז עמ' מט) והגר"ח קניבסקי (דרור יקרא שם) שמותר להוסיף בו מים בכמות כזאת שהטעם נשאר מורגש היטב, והכל לפי הענין, וכמובן שאין זה באותה כמות שניתן להוסיף מים ליין. ודעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שכל שהרוב מיץ ענבים, והמיעוט מים [כולל תוספות, כגון סוכר], ולא נתבטל טעמו, ובני אדם שותים אותו כשאר יין מגיתו, דינו כיין וברכתו 'בורא פרי הגפן'. אך כתב שלמעשה במיץ ענבים הנמכר בחנויות, אי אפשר לסמוך ולהוסיף מים, כיון שיתכן שכבר הוסיפו להם מים לפני כן. מאידך דעת הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה קמא סי' ד ד"ה ואע"כ, תנינא סי' יג, הליכות שלמה פסח פ"ט סי"ג וארחות הלכה הע' 90) שכיון שטעמו של המיץ ענבים חלש מאד, אין למוגו כלל. והבמות שניתן למזוג במיץ ענבים היא מועטת מאד, ויתכן שאפילו הוסיף כמות קטנה של מים, דינו כמים ממותקים וברכתו 'שהכל', וכל שכן אם הוסיף בו שליש מים, שבודאי ברכתו 'שהכל'. ואף אם מוסיפים בו תמציות שונות להחזוקו, עדיין אין למוגו במים, שסוף סוף כשלעצמו אינו ראוי למזיגה, והחזוק על ידי תמציות הוא סיוע חיצוני בלבד. וכן הורה הגרי"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת ח"א עמ' שפו, שיעורי הגרי"ש אלישיב מס' ברכות עמ' שעא) שאין להקל למזוג אפילו מעט מים במיץ ענבים, מלבד אם נותן רק כמה טיפות מים שאז אין זה מזיק, שרק ביין אפשר מפני שיש לו חשיבות גם לאחר המזיגה, משא"כ מיץ ענבים. ואפילו מיץ העשוי מענבים מתוקים מאד, והטעם עדיין ניכר אחר הדילול, מ"מ אין למזוג את המיץ ענבים במים, משום שהשם יין אינו תלוי במתיקות.

[משנ"ב שם]

וַעֲיֵין לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן טז שֶׁשָּׁם נִתְבָּאֵר הֵיטֵב דִּין זֶה[21].

21) שם כתב שצריך להיזהר לתת כמות של צימוקים במים עד שיהיו הצימוקים מעט יותר מאחד משישה נגד המים, שאם לא כן תהיה הברכה לבטלה, שאין זה עדיף מאילו היו כל הצמוקים יין. והוסיף, שלגבי אופן שיעור הצימוקים, הבכור שור כתב שמשערים את גודל הצמוקים אחר שהתנפחו על ידי המים ולא כשעת נתינתם במים, אבל היד אפרים פקפק בדבריו, והדרך החיים כתב בפשיטות שמשערים את הצימוקים כפי שעת נתינתם למים, כיון שנפיחתם היא רק על ידי המים שנכנסו בהם.

[משנ"ב ס"ק לג]

הָכָא לֹא חָשִׁיב טַעַם, דְּכִקְיוּהָא בְּעַלְמָא דָּמֵי[22].

22) ובביאור הדבר כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' יט), שביון שמן הדין המשקים היוצאים מפרי אינם נחשבים אלא 'יועה בעלמא' ואין לברך עליהם אף כברכת הפרי, לא חידשה

המשך במילואים עמוד 41

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים
הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רג רד

המשך מעמוד קודם

נוקטים שיוצאים בפת כזו ידי חובת מצה ומברכים עליה 'המוציא', משום שנם היא נחשבת כגידולי קרקע. וכן יוצאים בירק בזה ידי חובת מרור, והוסיף (חיכו מתקים ח"א עמ' קמ), שאף חסה שגדילה על גבי מצע מנתק במים וחול נחשבת כגידולי קרקע וברכתה 'בורא פרי האדמה'. וכן הורו הגרי"ש אלישיב (שיעורי מס' ברכות עמ' תקכח) והגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי חי"ד עמ' נב) שיש לברך על גידולים אלו בברכתם הראויה.

וכן לענין גידולי מים, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' רה על סי' רד) שאף שהוא ספק גדול, וכפי שהסתפק החיי אדם לגבי עציץ שאינו נקוב, מ"מ יותר מסתבר לברך בברכתם הראויה. וכן דעת הגר"ב קרליץ (שם) שהדבר תלוי במחלוקת החיי אדם והחזו"א, ולחזו"א מברך בברכתו הראויה. ובשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה יג) העיר על זה, שסוף סוף איך אפשר לברך 'בורא פרי האדמה' על דבר שאינו פרי האדמה, אך מ"מ כתב שיש לברך 'בורא פרי האדמה' מטעם אחר, שהרי נוצר מזרע שאכן יצא מהאדמה. והגרש"ז אויערבך (ותן ברכה קונטרס התשובות לסי' רב) הורה, שאם המים שבצינור ששם מגדלים את הירק מחוברים בכל עת למים שבחריץ שדינו כקרקע, נחשב כאילו הירק גדל במים שבחריץ, ואף לדעת החיי אדם מברכים עליו את ברכתו הראויה.

והצומח על הבצל מן האויר, הורה הגר"ב קרליץ (שם) שברכתו 'בורא פרי האדמה', ואף שכמהין ופטריות ברכתם 'שהכל', מ"מ באן זה חלק מהבצל עצמו, והבצל עצמו מתרבה.

[משנ"ב ס"ק ט]

דְּלֹא נָטְעִי אִינְשֵׁי הָאִילָן אֲדַעְתָּה לְמִיכַל אֶת הַקּוֹרָא כְּשֶׁהוּא רַךְ, דְּמַמְעֵט עַנְפֵי הָאִילָן[7].

7) ואפילו כשמחשבתו לתלוש את הקורא לאכילה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' נז ענף ב-ג), שכיון שלא נטעים את הדקל על מנת לאכול את הקורא, והאוכלו מזיק לאילן בטלה דעתו. וכיון שיש הקפדה שלא לאוכלו כך, וכאילו נטע את הדקל בכוונה על דעת שלא לאוכלם כך, אין הקורא נחשב כמאכל עד אחר התלישה שכבר אינו שייך שוב לאדמה, ומשום כך אין להחשיבו אף כפרי האדמה וברכתו 'שהכל'.

[ביה"ל ד"ה ופת שעפשה]

כְּדֵי שְׁכִיעָה דְּבִרְכַּת-הַמָּזוֹן שֶׁלּוֹ הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא[8].

8) והרוצה לאכול מפת זו כדי שביעה, הסתפק הגרש"ז אויערבך (קובץ צהר, אהל ברוך עמ' רמג) אם חייב בנטילת ידיים. וכמו בפת הבאה בכיסנין, שחייב בנטילת ידיים כשרוצה לאכול כדי שביעה.

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רד

המשך מעמוד 222

התורה שיין נחשב משקה חשוב אלא כשהוא בחשיבותו, דהיינו באופן שבני אדם רגילים ורוצים לשתותו, ולא כשאין לו טעם יין מחמת קלישותו.

[משנ"ב ס"ק לד]

הַיְנוּ, לְאַחַר שֶׁנִּסְחַט הַיַּיִן מֵהֶעָנָבִים נוֹתְנִים מַיִם עַל הַחַרְצַנִּים לְקַלֵּט טַעַם הַיַּיִן שֶׁנִּשְׁאַר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא הֶמְדֵּנ[23].

23) וכן העושה יין ביתי, על ידי נתינת סוכר על הענבים כשהם שלמים ומכח הרתיחה נסחט היין מתוך הענבים, וכשנגמרת הרתיחה מוציא את היין ונשארים הזגים עם הרבה לחלוחית, ונותן מים בכמות היין שהוציא בראשונה, ומוסיף סוכר ומרתיח שוב ונעשה יין טוב במראהו ובטעמו ובריחו, וגם כמות היין שמוציא שנית היא יותר מכמות המים שנתן שם, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' נה, ח"י סי' מב אות יא) שזה דומה לתמד הנדרך ברגלים ולא נעצר בקורה, והוסיף, שנתינת הסוכר אינה דומה למה שכתב הרמ"א לענין תאנים שניתנו ביין, מפני ששם מתמצה מהתאנים המשקה שלהם, אבל סוכר רק מפעיל את כח היין שנשאר בזגים, שהרי הסוכר אינו יכול לעשות בעצמו משקה יין.

ויין שאופן עשייתו הוא על ידי שכותשים את הענבים עם הקליפה והגרעינים ומניחים אותם כך במקפיא, ואחר כך מכניסים אותם בכברה ומניחים כלי תחתיהם, ולאט לאט הקרח נימוח והמשקה זב מהם, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' כו) שאף שלפעמים מצוי שביין שבכלי הראשון שיצא מהם מרגישים טעם חזק של יין, ובכלי השני מרגישים טעם קלוש משום שעיקר כח וטעם היין יצא בתחילה, מ"מ אם למעשה מרגישים ביין הקלוש טעם יין ממש, יש לברך עליו 'בורא פרי הגפן'.

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רד

המשך מעמוד 224

טו) שאף שהמאכל אסור עליו מסיבה בריאותית צריך לברך ברכה ראשונה, אך יתבן שאינו מברך ברכה אחרונה, משום שברכה ראשונה צריך לברך אף על פירור, ומסתבר שבפירור אין סכנה עבורו, אך ברכה אחרונה שהוא מסכן את עצמו, אין זה מברך אלא מנאץ. אך למעשה הורה (שיעורי מרן הגרי"ש אלישיב ברכות עמ' שעה), שאפילו באופן זה מברך ברכה אחרונה, משום שאכילה חד פעמית אינה מסכנת את החולה, ועל כל פנים כזית אחד בלבד בוודאי אינו מסכנו, ואם כן יש לברך עליו.

ואפילו דבר שאין איסורו בעצם אלא משום שהוא אסר על עצמו דבר זה, כתב לעיל (סי' קצו ס"ק א) שאם אוכלו באיסור אינו מברך עליו.

ובטעם הדבר כתב שם (ס"ק ג), הואיל ודבר איסור הוא ויש עבירה באכילתו, הריהו מנאץ את ה' בברכתו על זה, וכענין שנאמר 'ברוצע ברך נאץ ה'', וראה מה שכתבנו שם כמה אופנים בהם צריך לברך.

ומי שביד על דבר איסור, כתב לעיל (שם ס"ק ב) שאין עונים אמן על ברכתו.

ואם אכל איסור בשוגג ונזכר אחר אכילתו, כתב לעיל (שם ס"ק ד) שדעת הט"ז ועוד כמה אחרונים שבכה"ג יוכל לברך בסוף, ואפילו אם לא אכל כדי שביעה, כיון שבשוגג לא שייך נאוץ. אלא שלענין זימון אין לזמן על זה אפילו אם אכל בשוגג, משום שאכילת איסור אינה נחשבת קביעות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com